



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 60 / 2014
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Γ' Τμήμα
Συνεδρίαση της 24-2-2014

Σύνθεση:

Πρόεδρος:

Νικηφόρος Κανιούρας, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ..

Μέλη:

Ιωάννα Καραγιαννοπούλου, Ανδρέας Γραμματικός, Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Παναγιώτης Σπανός, Ευστράτιος Συνοίκης, Ευαγγελία Σκαλτσά, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής:

Νικηφόρος Κανιούρας, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ..

Αρ. Πρωτ. Ερωτήματος:

76158/ΚΒ/5-6-2013 της Δ/σης Πιστοποίησης της Γνώσης Ξένων Γλωσσών - Τμήματος Α' Διοικητικής Στήριξης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Περίληψη Ερωτήματος:

1) Αν είναι δυνατή η επιστροφή χρηματικών ποσών παραβόλων στους υποψήφιους που τα κατέβαλλαν για τη συμμετοχή τους στις εξετάσεις περιόδου Μαΐου 2013, προς τον

σκοπό της απόκτησης κρατικού πιστοποιητικού γλωσσομάθειας και στις οποίες (εξετάσεις) δεν έλαβαν μέρος με δική τους υπαιτιότητα. **2)** Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης επί του πρώτου ερωτήματος, αν είναι δυνατή η αναζήτηση, από το Δημόσιο, των χρηματικών ποσών των παραβόλων αυτών, που επεστράφησαν στους ανωτέρω υποψηφίους μετά τη διενέργεια των εν λόγω εξετάσεων.

.....

I. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

A. Με τις διατάξεις των άρθρων **904, 908, 909 Α.Κ.**, ορίζονται, αντιστοίχως, τα εξής:

1) «Άρθρο 904:

Όποιος έγινε πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία ή με ζημία άλλου έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια. Η υποχρέωση αυτή γεννιέται ιδίως σε περίπτωση παροχής αχρεώστητης ή παροχής για αιτία που δεν επακολούθησε ή έληξε ή αιτία παράνομη ή ανήθικη.»

2) « Άρθρο 908:

Ο λήπτης οφείλει να αποδώσει το πράγμα που έλαβε ή το αντάλλαγμα που τυχόν έλαβε από αυτό. Οφείλει επίσης να αποδώσει και τους καρπούς που συνέλεξε καθώς και οτιδήποτε απέκτησε από το πράγμα.»

3) «Άρθρο 909:

Η υποχρέωση για απόδοση κατά το προηγούμενο άρθρο αποσβήνεται, εφόσον ο λήπτης δεν είναι πια πλουσιότερος κατά το χρόνο επίδοσης της αγωγής.»

B. Με τις διατάξεις του άρθρου **98 παρ. 1** του **Π.Δ. 16/1989**, «Περί Κανονισμού Λειτουργίας Δ.Ο.Υ. και Τοπικών Γραφείων - Καθήκοντα υπαλλήλων», ορίζονται, μεταξύ άλλων και τα εξής:

«Άρθρο 98

1. Η έκπτωση των εσόδων που έχουν βεβαιωθεί γίνεται με ατομικά φύλλα έκπτωσης (Α.Φ.Ε.Κ.) τα οποία εκδίδονται σε τέσσερα αντίτυπα, με βάση διάταξη νόμου, εκκαθαριστικού σημειώματος ή φύλλου ελέγχου ή απόφαση των αρμοδίων καθ' ύλη Τμημάτων των Δ.Ο.Υ. απόφασης αρμόδιου Δικαστηρίου, επιτροπής ή άλλης διοικητικής αρχής, από τα γραφεία επιστροφών και διαγραφών των Δ.Ο.Υ. ή τις λοιπές διοικητικές αρχές που συνέταξαν τους τίτλους είσπραξης των εσόδων που εκπίπτονται ...».

Γ. Με τις διατάξεις των άρθρων 1, 2 (παρ. 1, 3), 5 και 7 του Ν.2740/1999 [ΦΕΚ Α' 186] Περί Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας, ορίζονται, αντιστοίχως, μεταξύ άλλων και τα εξής:

1) «Άρθρο 1:

Θεσμοθέτηση

1. Θεσμοθετείται κρατικό πιστοποιητικό γλωσσομάθειας, το οποίο χορηγείται κατά τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που προβλέπονται στα επόμενα άρθρα».

2) «Άρθρο 2

*1. Το πιστοποιητικό χορηγείται, ύστερα από προφορικές και γραπτές Εξετάσεις, που διενεργούνται τουλάχιστον μία φορά κάθε έτος, χωριστά για **κάθε επίπεδο. ...***

3. Όσοι μετέχουν στις Εξετάσεις καταβάλλουν στο δημόσιο ταμείο παράβολο χρηματικού ποσού, το ύψος του οποίου και η διαδικασία καταβολής του και είσπραξής του καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών.»

3) «Άρθρο 5:

Αμοιβές.

1. Στους προέδρους, τα μέλη, τους γραμματείς των Επιτροπών, εξεταστές, βαθμολογητές, αναβαθμολογητές, επιτηρητές και το κάθε είδος

προσωπικό που απασχολείται με τις Εξετάσεις και γενικά τις διαδικασίες του παρόντος νόμου, καταβάλλεται πρόσθετη αμοιβή κατ' αποκοπήν ή κατά συνεδρίαση ή κατά εξεταζόμενο υποψήφιο ή κατά γραπτό δοκίμιο, που καθορίζεται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών.

2. Οι πρόσθετες αμοιβές της προηγούμενης παραγράφου και οι κάθε είδους δαπάνες διεξαγωγής των εξετάσεων του παρόντος νόμου, καλύπτονται από πιστώσεις που εγγράφονται στον Προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ...».

4) «Άρθρο 7:

Κάλυψη δαπανών.

Οι δαπάνες που προκαλούνται από τις ρυθμίσεις του παρόντος για το τρέχον έτος και για πέντε (5) επόμενα έτη αναμένεται να καλυφθούν από την αύξηση των δημόσιων εσόδων που θα προέλθει από την εφαρμογή της διατάξεως της παρ. 3 του άρθρου 2. Σε περίπτωση που αυτό δεν καταστεί εφικτό, η διαφορά της δαπάνης βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ΚΑΕ 5184 του Φ. 19-110.»

Δ. Κατ' εξουσιοδότηση της διατάξεως της παρ. 3 του άρθρου 2 του Ν.2740/1999 εξεδόθη η υπ' αρ. ΚΒ/46/17-4-2001 (ΦΕΚ 703/Β/2001) κ.υ.α. των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, «Παράβολα για συμμετοχή στις εξετάσεις του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας», όπως αντικαταστάθηκε, τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα, στην οποία ορίζονται, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Ορίζουμε τα υπέρ του Δημοσίου καταβαλλόμενα παράβολα για συμμετοχή στις εξετάσεις απόκτησης του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας (Κ.Π.Γ.) ως εξής: ...

Τα παραπάνω ποσά θα εισπράττονται από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) στον ΚΑΕ 3741 με την ονομασία «*Παράβολα από κάθε αίτια*».

II. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Από το ιστορικό του ερωτήματος και το συνοδευτικό του έγγραφο, προκύπτουν τα εξής κρίσιμα πραγματικά περιστατικά:

A. Με την υπ. αριθμ. 16326/ΚΒ/6-2-2013 Υπουργική Απόφαση προκηρύχθηκε η διεξαγωγή των εξετάσεων για τη λήψη του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας (Κ.Π.Γ.) περιόδου Μαΐου 2013, για την πιστοποίηση της γνώσης των γλωσσών Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ιταλικής, Ισπανικής και Τουρκικής. Οι εξετάσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν την 11^η και την 12^η Μαΐου 2013.

B. Την 17-5-2013 υπεβλήθη στη Δ/ση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Λάρισας αίτηση υποψήφιας, με την οποία ζητούσε την επιστροφή του παραβόλου, που είχε συνυποβάλει με την αίτησή της για συμμετοχή στις εξετάσεις του Μαΐου 2013 **επειδή, για προσωπικούς της λόγους**, δεν έλαβε μέρος στις εξετάσεις αυτές. Η Δ/ση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Λάρισας ενημέρωσε την ερωτώσα Υπηρεσία ότι επέστρεψε στην αιτούσα το παράβολο, επειδή, αποδεδειγμένα, δεν συμμετείχε στις εξετάσεις σε εξεταστικό κέντρο του συγκεκριμένου νομού.

Επίσης, επεστράφησαν από το Δημόσιο σε 30 αιτούντες, οι οποίοι δεν έλαβαν μέρος στις εξετάσεις της περιόδου Μαΐου 2013 λόγω δικής τους υπαιτιότητας, παράβολα, η αξία των οποίων κυμαίνεται από 60 έως 80 ευρώ για το καθένα και, συνολικώς, ανέρχεται στο ποσό των 2.260 ευρώ. Η επιστροφή των παραβόλων αυτών έγινε από διάφορες Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, όπως της Αθήνας, Ανατολικής Θεσ/νίκης, Αχαΐας, Ιωαννίνων, Καρδίτσας, Καστοριάς, Κέρκυρας, Λακωνίας, Μεσσηνίας, Χαλκιδικής και Χίου.

Η ερωτώσα Υπηρεσία έχει την άποψη ότι, το παράβολο που καταβάλλεται για τη συμμετοχή στις ως άνω εξετάσεις, επειδή έχει



ανταποδοτικό χαρακτήρα, δεν πρέπει να επιστρέφεται στον υποψήφιο, όταν αυτός δεν λαμβάνει μέρος στις εξετάσεις με δική του υπαιτιότητα.

Η ερωτώσα Υπηρεσία υπέβαλε το, εν αρχή, ερώτημα ενόψει και της, γενομένης αρμοδίως αποδεκτής, υπ' αριθμ. 522/2012 Γνωμοδότησης του Γ' Τμήματος του Ν.Σ.Κ., κατά την οποία έπρεπε να επιστραφούν τα παράβολα που κατέβαλαν οι υποψήφιοι για τη συμμετοχή τους στις εξετάσεις περιόδου Μαΐου 2012 προς απόκτηση του ιδίου πιστοποιητικού γλωσσομάθειας, επειδή οι εξετάσεις αυτές ματαιώθηκαν με πρωτοβουλία του Δημοσίου, λόγω της διενέργειας των βουλευτικών εκλογών.

III. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ - ΕΠΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Κατά τον λόγο ερμηνείας των προεκτεθειμένων διατάξεων, αυτοτελώς και συνδυαστικώς, συνάγονται τα ακόλουθα:

A. Ως προς το πρώτο, επί μέρους, ερώτημα.

1. Με τις διατάξεις του Π.Δ. 16/1989 καθορίζονται, με κανόνες γενικής εφαρμογής, οι λόγοι ακυρώσεως των νομίμων τίτλων βάσει των οποίων εισπράχθηκαν από το Δημόσιο, και δια των παραβόλων, χρηματικά ποσά και η διαδικασία επιστροφής των ποσών αυτών στους δικαιούχους. Κατ' εφαρμογή των διατάξεων αυτών έγινε η επιστροφή των, κατά το ερώτημα, παραβόλων.

2. Το παράβολο συμμετοχής στις εξετάσεις για την απόκτηση του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα (πρβλ. ΑΠ 293/2014, ΟΛΣΤΕ 875/2013, ΑΕΔ5/1984 κ.ά.) και αποσκοπεί στην κάλυψη δαπανών του Δημοσίου για τη διεξαγωγή των εν λόγω εξετάσεων. Οι δαπάνες αυτές διαμορφώνονται, καθ' ύψος, αναλόγως του αριθμού των εκάστοτε υποψηφίων και, βάσει του αριθμού αυτού, προϋπολογίζονται και ενεργούνται. Εξ άλλης όψεως, το παράβολο αντιστοιχεί σε αντιπαροχή του Δημοσίου προς όφελος των δηλούντων συμμετοχή στις ως άνω εξετάσεις, και καθιστά εφικτή την εκπλήρωση του σκοπού αυτών, απροσώπως, ως προς όλους τους δηλούντες. Η, ως άνω, σχέση, δημοσίου δικαίου, παροχής - αντιπαροχής, έχει εκπληρωθεί κατά την σχετική υποχρέωση του Δημοσίου, με την ανάληψη και

διενέργεια της δαπάνης των εξετάσεων, η δε μη αποδοχή της αντιπαροχής αυτού εκ λόγων αφορώντων, αποκλειστικώς, τον υποψήφιο, δεν ανατρέπει την οικεία σχέση, καθόσον αυτή εκπληρώθηκε, για αμφότερα τα μέρη, για νόμιμο λόγο, που συνιστά η διενέργεια των εξετάσεων και η παρασχεθείσα δυνατότητα συμμετοχής, σε αυτές, των ενδιαφερομένων. Άλλωστε, η υποχρέωση καταβολής του ανωτέρω παραβόλου δεν προϋποθέτει την πραγματική χρησιμοποίηση των υπηρεσιών του Δημοσίου στο πλαίσιο διεξαγωγής των, ως άνω, εξετάσεων (ad hoc Σ.τ.Ε., 649/1981 κ.ά.).

Ενόψει της πραγματώσεως της ως άνω σχέσεως εκ μέρους του Δημοσίου, δεν προέκυψε πλουτισμός του εκ της σχέσεως αυτής, εκ του λόγου δε αυτού, δεν υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ πλουτισμού, μη συντρέξαντος εν προκειμένω, και ζημίας των ως άνω υποψηφίων και, συνεπώς, δεν ανακύπτει, κατά νόμο, πλουτισμός του Δημοσίου και, εντεύθεν, αντίστοιχη αξίωση των δηλωσάντων συμμετοχή στις προαναφερόμενες εξετάσεις.

B. Ως προς το δεύτερο, επί μέρους, ερώτημα.

Ενόψει των γενομένων δεκτών επί του πρώτου ερωτήματος, τα χρηματικά ποσά των παραβόλων επεστράφησαν στους αιτούντες χωρίς νόμιμη αιτία και ανακύπτει, συνεπώς, υποχρέωση επιστροφής τους, κατά τις διατάξεις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού. Η διεκδίκηση, από το Δημόσιο, των επιστραφέντων ποσών, μπορεί να γίνει είτε με αγωγή ενώπιον των κατά τόπον και καθ' ύλην αρμοδίων δικαστηρίων, είτε με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. (ν.δ. 356/74, όπως ισχύει). Οποιοσδήποτε τρόπος και αν επιλεγεί για τη διεκδίκηση αυτή, συνεπάγεται ανάλωση ενεργειών και δαπανών δυσαναλόγων του συνολικού ποσού των επιστραφέντων παραβόλων. Εξ άλλης όψεως, τα παράβολα αυτά επεστράφησαν από το Δημόσιο και τα σχετικά ποσά εισεπράχθησαν καλοπίστως. Ενόψει του γεγονότος αυτού, του διαμεσολαβήσαντος χρόνου, και λαμβανομένων υπ' όψιν των γενικών αρχών της χρηστής διοικήσεως και της προστατευομένης εμπιστοσύνης, αφενός, και αφετέρου της σχετικής, επί του ζητήματος, νομολογίας του Σ.τ.Ε. και του Ε.Σ. (Σ.τ.Ε. 1035/ 1937, 996/ 1959, 1393/ 1956, 2513-2514/1973, 1570-

1571/1973, Ελ.Συν. 1123/1983), δεν ενδείκνυται η αναζήτηση των ποσών των επιστραφέντων παραβόλων, κατά τα ανωτέρω.

IV. Εν όψει των ανωτέρω και κατά συνέπεια λόγου προς αυτά, το Γ' Τμήμα Ν.Σ.Κ. γνωμοδοτεί, ομοφώνως, επί του τεθέντος ερωτήματος, ως εξής:

α) Δεν είναι δυνατή η επιστροφή χρηματικών ποσών παραβόλων στους υποψηφίους που τα κατέβαλαν για τη συμμετοχή τους στις εξετάσεις περιόδου Μαΐου 2013, προς τον σκοπό της απόκτησης κρατικού πιστοποιητικού γλωσσομάθειας, στις οποίες (εξετάσεις) όμως, οι υποψήφιοι αυτοί, δεν έλαβαν μέρος εκ λόγων αφορώντων, αποκλειστικώς, τους ίδιους.

β) Δεν ενδείκνυται η αναζήτηση των χρηματικών ποσών των επιστραφέντων παραβόλων.-

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Μαρούσι 9/4/2014

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΑΝΙΟΥΡΑΣ

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΑΝΙΟΥΡΑΣ

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.